

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2017-10-16
1 (4)
Dnr 7.5.2 - 2017:1493

Redovisning av Skolverkets uppdrag om att genomföra insatser för att höja yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft.

Härmed redovisas uppdraget om att genomföra insatser för att höja yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft¹, givet i regleringsbrev för budgetåret 2017. Uppdraget ska genomföras i dialog med WorldSkills Sweden och de nationella programråden och redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 oktober 2017 respektive i Skolverkets samlade redovisning inom yrkesutbildningsområdet senast den 16 oktober 2018.

Tidigare uppdrag för att öka yrkesutbildningens attraktionskraft

2013 fick Skolverket för första gången uppdraget att höja yrkesutbildningarnas attraktionskraft.² I regleringsbrevet för 2016 fick Skolverket ett liknande uppdrag i samband med Yrkesutbildningens år.³

Inom ramen för dessa uppdrag har Skolverket genomfört ett antal insatser för att öka yrkesutbildningarnas attraktionskraft och därmed få fler elever att söka yrkesprogrammen. De primära målgrupperna har under alla år varit elever i årskurs 8 och 9 och deras föräldrar.

Under 2016 annonserade Skolverket i flera digitala kanaler för att nå målgrupperna. Syftet var att väcka intresse och att slå hål på fördomar om yrkesutbildningar. Annonserna länkades till Skolverkets webbplats gymnasieinfo.se där det finns information om gymnasievalet och yrkesutbildningen. Under 2016 samarbetade Skolverket med fem så kallade youtubers som testade yrken och gjorde film om sitt gymnasieval. Den uppföljning som gjordes visade på hög trafik till gymnasieinfo.se under kampanjens gång.

Under 2016 var Skolverket representerad med en monter i Yrkes-SM och Yrkes-EM samt vid åtta gymnasieämissor. Temat för Skolverkets deltagande var ”Yrkesutbildning – ett smart val”. Vid dessa tillfällen informerade personal från Skolverket om yrkesutbildningen. Myndigheten erbjöd också information om att

¹ Regleringsbrev för 2017, U2016/01673/GV, U2016/01708/S, U2016/04154/GV m.fl., uppdrag 17.

² Regleringsbrev för 2013, U2012/7265/S U2012/6996/SAM, uppdrag 25

³ Regleringsbrev för 2016, U2015/01806/GV U2015/02800/S U2015/03785/S (delvis) m.fl., uppdrag 11

gymnasieprogrammen översatts till ett stort antal språk. Ett uppskattat inslag var VR-spelet "Gymnasievalen", vilket bidrog till ett stort intresse för Skolverkets monter.

Undre 2016 genomförde Skolverket insatsen "Talangjakten" som innebar att myndigheten bjöd in landets alla elever i årskurs 8 och 9 till en film- och fototävling med möjlighet vinna en klassresa till Yrkes-EM i Göteborg. Tävlingen gick ut på att dokumentera yrken i närområdet och koppla dem till gymnasieskolans yrkesprogram. Totalt lämnades 425 bidrag in och 10 klasser vann en resa till Göteborg under Yrkes-EM där de fick information om yrkesutbildningar.

Skolverkets arbete med att motverka social segregation och könsuppdelning

I syfte att stimulera ungdomar att i högre grad välja yrkesprogram på gymnasieskolan genomför Skolverket dessutom ett antal insatser för att motverka social segregation och könstraditionella val. Här följer några exempel.

I Skolverkets uppdrag att stärka studie- och yrkesvägledningen i skolan ingår att fokusera på att stärka jämställdhetsperspektivet för att bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön, social eller kulturell bakgrund. Skolans personal erbjuds deltagande i fortbildningskursen Normkritisk pedagogik för vägledning samt Utbildningspaketet skola-arbetsliv där jämställdhetsperspektivet ingår som ett av inslagen.

Skolverket deltar i Nordiska rådets satsning NIKK, Nordisk information för kunskap om kön och projektet Jämställdhet i arbetsplatsförlagt lärande i nordan. Projektet syftar till att identifiera goda exempel om ungdomar som vågar välja, och fullfölja, ett otraditionellt yrkesval och genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte sprida dessa exempel till lärare och handledare.

Skolverket erbjuder två moduler under Skolans värdegrund på den egna webbplatsen Lärportalen. Här finns material för kollegial utveckling av undervisningen. Modulen Främja likabehandling visar hur skolan kan arbeta för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter. I modulen Delaktighet och inflytande i undervisningen erbjuds möjlighet att diskutera vad elevinflytande och delaktighet är och kan vara i undervisningen, på vilket sätt det kan öka motivation och lärande hos alla elever och hur det kan gestalta sig i vardagen.

Inom det nationella skolutvecklingsprogrammet Kunskaper och värden erbjuder myndigheten två utbildningar för skolpersonal. Detta i syfte att skapa bättre förutsättningar för barn och elever att inhämta och utveckla kunskaper och värden utifrån förskolans och skolans samlade uppdrag. Dessa är Delaktighet, inflytande och likabehandling och Kunskaphöjande insatser om främlingsfientlighet och rasism.

Skolverkets arbete med uppdraget i 2017 års regleringsbrev

Nedan redovisas de insatser som Skolverket planerar att genomföra eller har genomfört inom ramen för uppdraget. Insatserna kompletterar det stöd som Skolverket erbjuder inom ramen för det nationella skolutvecklingsprogrammet Skola och arbetsliv samt vidare studier och blir på så vis en del av en större helhet. Insatserna bygger också vidare på de aktiviteter som genomfördes 2016 och redovisats ovan.

Insatserna under 2017 fokuserar på att ge elever och föräldrar möjlighet att omvärdera negativa attityder och missuppfattningar om yrkesutbildning. Insatserna syftar även till att öka kunskaperna om de fördelar som finns med att välja en yrkesutbildning. Målet är att få fler elever att söka till yrkesprogrammen och därmed skapa förutsättningar för skolor att erbjuda en yrkesutbildning av god kvalitet.

Skolverkets gymnasievals kampanj

I oktober 2017 startar Skolverkets gymnasievals kampanj som pågår till och med 31 december 2017. Kampanjen utgår från nio myter som myndigheten bemöter med fakta under hashtaggen #gymnasiemytologin i sociala medier och på myndighetens webbplats gymnasieinfo.se. Myterna är följande.

1. ”Gymnasievalet avgör din framtid”,
2. ”Det är viktigt att hitta en skola där man passar in”,
3. ”Välj ett högskoleförberedande program så håller du alla dörrar öppna”,
4. ”Du ska inte kasta bort dina betyg på en yrkesutbildning”,
5. ”På ett yrkesprogram får du ju ingen högskolebehörighet”,
6. ”Efter gymnasiet är det svårt att få jobb”,
7. ”Vill du jobba utomlands ska du ju inte gå ett yrkesprogram”,
8. ”Yrkesprogrammen passar för dem som inte vill plugga”,
9. ”Läringsutbildning är till för såna som inte klarar någon annan utbildning”.

Kampanjen är framtagen utifrån en workshop i april 2017 med elever i årskurs 8 och 9, där elevernas egna erfarenheter formade underlaget till de nio myter om gymnasievalet som gymnasievals kampanjen baseras på. Även Skolverkets statistik och Ungdomsbarometerns attitydundersökning (Attityder till yrkesprogram, Ungdomsbarometern 2017)⁴ har fungerat som underlag till kampanjen. Till exempel visar Ungdomsbarometerns attitydundersökning om elevers intresse för yrkesprogram att i årkurs 7 och 8 så kan cirka hälften av de tillfrågade eleverna tänka sig att söka till ett yrkesprogram men att intresset sjunker till en femtedel av de tillfrågade eleverna i årkurs 9. Ett av målen med kampanjen är att slå hål på en

4

<http://worldskills.se/wpcontent/uploads/2016/07/Uppf%C3%B6ljningsunders%C3%B6kning.pdf>

rad fördomar om att yrkesprogrammen skulle ge sämre utvecklings- och utbildningsmöjligheter än de högskoleförberedande programmen. Ett annat mål är att få fler ungdomar att välja yrkesprogram och därmed bidra till den nationella kompetensförsörjningen inom bristyrken. Med kampanjen hoppas Skolverket att fler elever väljer yrkesutbildningarna.

Kampanjens nav kommer att vara Skolverkets webbplats gymnasieinfo.se. Kampanjen kommer att synas som reklam på bio och i sociala medier, både via annonser och genom så kallade influencers (bloggare och youtubers).

Skolverket har presenterat kampanjen för de nationella programråden vid en programrådskonferens den 8 maj 2017 och för WorldSkills Sweden den 17 februari 2017.

Gymnasiemässor

Skolverket kommer att delta med en monter vid åtta gymnasie­mässor på olika orter under perioden oktober – november. Personal från Skolverket kommer att medverka och möta elever i årskurs 8 och 9 och deras föräldrar. Även här kommer temat att vara #gymnasiemytologin och temat är tänkt att användas som verktyg för att få igång samtal om gymnasievalet, yrkesprogrammen och fördelarna med att välja en yrkesutbildning.

Informationsmaterial och konferenser för studie- och yrkesvägledare

I augusti 2017 fick studie- och yrkesvägledare i landets alla grundskolor ett informationsmaterial om gymnasie­mytologin. Materialet är tänkt att användas som stöd vid samtal med elever och som underlag vid föräldramöten. Utskicket nådde 4300 grundskolor.

Under september 2017 anordnade Skolverket tre konferenser i form av kostnadsfria workshoppar för studie- och yrkesvägledare med utgångspunkt i gymnasie­mytologin. Vid dessa tillfällen deltog ca 350 studie- och yrkesvägledare.

Ökad långsiktighet i uppdragen

Att förändra attityder och fördomar tar tid. Insatserna som syftar till att höja yrkesutbildningens attraktionskraft och kvalitet måste därför bedrivas kontinuerligt och med långsiktiga förutsättningar. För att öka de gymnasiala yrkesutbildningarnas attraktionskraft och kvalitet förordar Skolverket därför ett långsiktigt arbete enligt Skolverkets instruktion § 9.